

TUKIPERHETOIMINNAN PERIAATTEET

Keski-Uudenmaan
lastensuojelun perhehoidon
erityisyksikkö Pihlaja

Voimassa 1.1.2019 alkaen / päivitetty 1.1.2020
Julkaisija: Perhehoitoyksikkö Pihlaja

SISÄLLYS

JOHDANTO

1 TUKIPERHETOIMINTA SOSIAALIPALVELUNA

1.1 TUKIPERHETOIMINNAN TARKOITUS JA TAVOITE

2 HOIDETTAVIEN MÄÄRÄ JA TUKIPERHEEN HYVÄKSYMISEN EDELLYTYKSET

2.1 HOIDETTAVIEN MÄÄRÄ

2.2 TUKIPERHE

3 TUKIPERHEEN VALMENNUS JA ARVIOINTI

3.1 TUKIPERHEVALMENNUS

3.2 LÄHEISVERKOSTON VALMENNUS JA ARVIOINTI

3.3 PERHESELVITYS

4 TUKIPERHETOIMINNAN PROSESSI

4.1 TUKIPERHEPAIKAN HAKEMINEN JA VÄLITYS

4.2 TUKIPERHEHAKEMUKSEN VOIMASSAOLO

5 TUKIPERHETOIMINTAA MÄÄRITTÄVÄT SOPIMUKSET, SUUNNITELMA JA VALVONTA

5.1 TUKIPERHEPALVELUN ARVIOINTI

5.2 TUKIPERHESOPIMUS

5.2.1 Tukiperhesopimuksen sisältö

5.2.2 Irtisanominen ja purkaminen

5.3 TUKIPERHETOIMINNAN VALVONTA

5.4 PERHEHOITAJAREKISTERI

6 TUKIPERHEEN VELVOLLISUUDET

6.1 VAITIOLO- JA SALASSAPITOVOLVOLLISUUS

6.2 ILMOITUSVELVOLLISUUS

6.3 ILMOITTAMISVELVOLLISUUS

7 TUKIPERHEELLE MAKSETTAVAT KORVAUKSET JA ETUUDET SEKÄ VEROTUS

7.1 HOITOPALKKIO

7.1.1 Korotettu palkkio

7.1.2 Korotetun palkkion kriteerit

7.2 KULUKORVAUS

7.3 TUKIPERHEELLE MAKSETTAVAT KORVAUKSET TUKIVIikonlopun peruuntuessa

7.4 VEROTUS

8 TUKIPERHEEN OIKEUDET JA SOSIAALITURVA

8.1 TUKIPERHEEN OIKEUS SAADA LAPSESTA TIETOA

8.2 TUKIPERHEEN TAPATURMAVAKUUTUS

9 TUKIPERHEEN TUKI

9.1 YKSILÖLLINEN TUKI

9.2 RYHMÄMUOTOINEN TUKI

10 LAPSI TUKIPERHEESSÄ

10.1 LAPSEN LÄÄKKEET JA RESEPTIT

10.2 LAPSEN VAKUUTUKSET JA SAIRASTUMINEN

10.3 LAPSEN KANSSA MATKUSTAMINEN

JOHDANTO

Keski-Uudenmaan Perhehoitoyksikkö Pihlaja on alueellinen lastensuojelun perhehoidon erityisyksikkö, johon kuuluu Hyvinkää, Järvenpää, Kerava, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen ja Tuusula.

Tukiperhetoiminnan periaatteet sisältää tietoa tukiperhetoiminnan käytännöistä ja menettelytavoista sekä tuen muodoista. Tukiperhetoiminnan periaatteet on tarkoitettu perhehoitoyksikön työntekijöille, alueen työntekijöille sekä tukiperheille.

Pihlajan alueella on nimetty tukiperhetoiminnan yhdyshenkilöitä, jotka koordinoivat alueensa tukiperhelaita sekä päätösten jatkoja. Alueen tukiperhetoiminnan yhdyshenkilöt kokoontuvat muutaman kerran vuodessa kehittämään alueen tukiperhetoimintaa.

1 TUKIPERHETOIMINTA SOSIAALIPALVELUNA

Tukiperhetoiminta on yksi sosiaalihuoltolain perusteella tarjottu sosiaalipalvelu. Tukiperhe on erityisesti lapsen tukena hänen terveytensä ja kehityksensä turvaamiseksi. Tukiperheen tarpeen voi aiheuttaa lapsen erityishoidettavuus, maahanmuuttajatausta/kulttuuriin sopeutuminen, lapsen perhettä äkillisesti kohdannut kriisi tai perheen muu vaikea elämäntilanne, jolloin lapsi tarvitsee korvaavaa hoitoa perheympäristössä. Tukiperhetoiminta toteutetaan Pihlajassa vapaaehtoisten tukiperheiden toimesta.

1.2 TUKIPERHETOIMINNAN TARKOITUS JA TAVOITE

Tukiperhetoiminnan tavoitteena on mahdollisuus muodostaa nykyisten ihmissuhteiden rinnalle läheisiä ihmissuhteita sekä korvaavia kokemuksia perheympäristössä. Tukiperhetoiminta pyrkii edistämään lapsen hyvinvointia sekä tukemaan kasvua ja kehitystä.

Tukiperhetoiminta on tarkoitettu alle 18-vuotiaille lapsille. Pääsääntöisesti tukiperhepalvelu aloitetaan yli 3-vuotiaille ja enintään 12-vuotiaille. Tukiperhetoiminta on määräaikaista, enintään 1 vuosi kerrallaan. Lapsi käy tukiperheessä pääsääntöisesti yhtenä viikonloppuna kuukaudessa ja mahdollisuuksien mukaan pidemmällä lomilla. Tukiperhetoiminta on suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa. Palvelu tulee kirjata lapsen asiakassuunnitelmaan ja/tai palvelutarpeen arvioon. Toiminnalle asetetaan selkeät ja konkreettiset tavoitteet sekä keinot, joiden toteutumista voidaan seurata ja arvioida.

2 HOIDETTAVIEN MÄÄRÄ JA TUKIPERHEEN HYVÄKSYMISEN EDELLYTYKSET

Pihlaja hyväksyy uudet tukiperheet ja välittää tukiperheitä alueella asuvien lasten työntekijöille. Välityksessä otetaan huomioon lapsen ja hänen perheensä toive tukiperhepaikasta, lapsen työntekijän näkemys sopivasta perheestä sekä tukiperheen valmiudet ja toiveet tukiperheeseen tulevasta lapsesta.

2.1 HOIDETTAVIEN MÄÄRÄ

Tukiperhettä tarvitsevat lapset ovat erityistä tukea tarvitsevia lapsia ja tarvitsevat yksilöllistä huomiota, joten Perhehoitoyksikkö Pihlajan toimikunta on määritellyt tukiperheessä olevien lasten määrät. Tapauskohtaista harkintaa voidaan käyttää tilanteessa, jossa on kyse sisaruksista. Tukiperheessä voi olla tukiperheviikonloppun/päivän aikana samanaikaisesti hoidettavana

- enimmillään 3 tukilasta/ yhden vanhemman perhe **tai**
- enimmillään 4 tukilasta/ kahden vanhemman perhe **ja**
- Tukiperheessä voi olla pääsääntöisesti hoidettavana enintään 7 alle 18-vuotiasta lasta (mukaan lukien perheen omat lapset ja erityishoidettavat aikuiset)

Tukiperheessä voivat vierailla pääsääntöisesti vain yhden perheen lapset kerrallaan, jotta lapsilla on mahdollisuus saada tukiperheessä yksilöllistä huomiota. Tukiperheelle tulisi mahdollistaa vapaa viikonloppu vähintään kerran kuukaudessa.

2.2 TUKIPERHE

Tukiperheeksi haluavalle tulee antaa riittävästi tietoa tukiperhetoiminnasta. Tukiperhetoiminta on koko perheen yhteinen asia, joten koko perheen tulee hyväksyä ajatus tukiperheeksi ryhtymisestä. Mikäli tukiperheeksi haluaa ryhtyä henkilö, joka asuu yhteisössä, yhteisön kaikista aikuisista pyydetään suostumuksella rikosrekisteriote, poliisirekisteritiedot sekä kunnan lausunto ja jokainen henkilö tavataan. Myös tukiperheessä asuvista muista aikuisista pyydetään rikosrekisteriote ja kunnan lausunto suostumuksella ja jokainen henkilö tavataan. Pihlajan toimikunta on laatinut seuraavat kriteerit tukiperheenä toimimiseen.

Tukiperheenä voi toimia:

- Henkilö/henkilöt, jotka ovat valmennettuja tehtävään
- Pariskunta tai yksinasuva
- Perhe, jonka kasvuympäristö on lapsiystävällinen
- Perhe, jolla on aikaa, halua ja kykyä toimia lasten kanssa
- Perhe, jonka elämäntilanne ja parisuhde on vakaa

Tukiperhetoiminnan ehdottomat esteet

Ehdottomat esteet ryhtyä tukiperheeksi:

- Akuutti/toistuva/pitkäaikainen lastensuojelun asiakkuus
- Akuutti/toistuva/pitkäaikainen päihde- tai mielenterveysongelma perheessä
- Akuutti huoltajuuskiista
- Kriisi omassa elämäntilanteessa
- Vakava sairaus perheessä
- Arjenhallinnan vaikeudet perheessä

Näiden esteiden selvittämiseksi pyydetään seuraavat dokumentit:

- Kotikunnan sosiaalitoimen lausunto perheestä
- Rikosrekisteriote alle 18-vuotiaiden kanssa työskenteleviltä (Laki lasten kanssa toimivien vapaaehtoisten rikostaustan selvittämisestä)
- Poliisirekisteritiedot
- Tarvittaessa perheeltä pyydetään tarkempia hoitavan lääkärin/hoitajan/terapeutin lausuntoja
- Jos perhe on jo toiminut sijaisperheenä, tukiperheenä tai tukihenkilönä, yhteistyötahoilta (sijoittajakunnat, palveluiden järjestäjät) kysytään yhteistyökokemuksista.

Maantieteelliset etäisyydet

Tukiperhe sitoutuu tarvittaessa kuljettamaan lasta ja osallistumaan yhteisiin neuvotteluihin. Yleensä tukiperheet sijaitsevat tukilapsen kodista enimmillään 70 km etäisyydellä.

Perheen keskittyminen tiettyyn toimintaan

Tukiperhe toimii pääsääntöisesti ainoastaan tukiperheenä, joten yhtäaikaista eri toimeksiantoja (sijaisperhe ja tukiperhe) harkitaan huolellisesti.

Pitkään tukiperheenä samalle lapselle toiminut perhe voi ryhtyä pitkäaikaiseksi sijaisperheeksi lapselle, jos lapsen tilanne vaatii sijoitusta ja perhe arvioidaan valmennuksen kautta soveltuvaksi sijaisperheeksi. Tukiperhesuhde voidaan tällöin muuttaa toimeksiantosuhteiseksi perhehoidoksi. Mikäli lapsen asioita hoitava alue sijoittaa lapsen lyhytaikaisesti tukiperheeseen, vastuu sopimuksesta ja sen tuomista velvoitteista jää lapsen asioita hoitavalle alueelle.

3 TUKIPERHEEN VALMENNUS JA ARVIOINTI

3.1 TUKIPERHEVALMENNUS

Perhehoitoyksikkö järjestää tukiperhetoiminnasta kiinnostuneille perheille valmennuksen. Jokainen uusi tukiperheeksi ryhtyvä osallistuu valmennuksen. Tukiperhevalmennus on prosessi, jonka aikana sekä perhe että kouluttajat voivat arvioida perheen valmiuksia ja halukkuutta ryhtyä tukiperheeksi. Perheellä on mahdollisuus valmennuksen aikana myös arvioida omia mahdollisuuksia sitoutua toimintaan.

Perhehoitoyksikkö Pihlaja järjestää vähintään 2-3 tukiperhevalmennusta vuosittain. Tukiperhevalmennuksen kesto on 12–14 h ja se käsittää 2–4 ryhmätapaamista.

3.2 LÄHEISVERKOSTON VALMENNUS JA ARVIOINTI

Pääsääntöisesti lapsen lähisukulainen (isovanhemmat, sisarukset) ei voi toimia tukiperheenä. Mikäli lapsen ja perheen tilanteen kannalta on suositeltavaa, voidaan lapselle tutun perheen kanssa tehdä tukiperhesopimus. Tällöin tukiperheeksi ryhtyvä käy ryhmämuotoisen tukiperhevalmennuksen, kuten muutkin tukiperheeksi ryhtyvät.

Mahdollisen sopivan perheen löydyttyä Pihlajasta selvitetään, onko perheen kohdalla olemassa ehdottomia esteitä tukiperheenä toimimiseen. Valmennuksen aikana myös työntekijät arvioivat läheisverkostotukiperhetoiminnan mahdollisuutta. Vasta valmennuksen jälkeen läheisverkostotukiperhe tekee päätöksensä ryhtymisestään tukiperheeksi.

Mikäli Pihlaja ei hyväksy läheisverkostoperhettä tukiperheeksi ja siitä huolimatta lapselle/lapsille tehdään tukiperhepalvelu kyseiseen perheeseen, vastuu sopimuksesta ja sen tuomista velvoitteista jää lapsen asioita hoitavalle alueelle.

3.3 PERHESELVITYS

Ennen tukiperhevalmennusta tai sen jälkeen perhettä tavataan heidän kotonaan, jossa arvioidaan koko perheen ja kodin olosuhteiden soveltuvuutta tukiperhetoimintaan. Tarvittaessa perhettä tavataan uudestaan Pihlajan toimitiloissa. Perheselvitys tehdään kaikille perheille, jotka haluavat ryhtyä tukiperheeksi. Perheen vanhempien ja tukiperheen kodissa asuvien aikuisten osalta pyydetään ri-

kosrekisteriotteet. Perheselvityksen tekee työpari Pihlajasta. Läheisverkoston perheselvitys tehdään yhdessä lapsen asioita hoitavan työntekijän kanssa.

4 TUKIPERHETOIMINNAN PROSESSI

4.1 TUKIPERHEPAIKAN HAKEMINEN JA VÄLITYS

Pihlaja rekrytoi ja valmentaa tukiperheeksi haluavia perheitä. Alueen sosiaalihuollon työntekijä tai lastensuojelun sosiaalityöntekijä arvioi asiakkaan palvelutarpeen arvioinnissa, että lapsi tarvitsee tukiperhettä. Lapsen asioista vastaava työntekijä tekee tukiperhehakemuksen yhdessä lapsen huoltajien kanssa sopivan tukiperheen etsimistä varten Pihlajaan.

Pihlajassa hakemus käsitellään ja valitaan lapselle sopiva tukiperhe. Tukiperheeseen otetaan yhteyttä ja esitellään lapsi heille. Jos tukiperhe on valmis vastaanottamaan lapsen, Pihlajan työntekijä ottaa yhteyttä tilauksen tehneeseen työntekijään ja esittelee mahdollisen tukiperheen. Alueen työntekijä huolehtii lapsen perheen ja tukiperheen tutustumistapaamisista ja tukisuhteen aloittamisesta. Alueen työntekijä järjestää tukiperhetoiminnan alkaessa aloituspalaverin, jossa ovat paikalla lapsen huoltajat, tuleva tukiperhe ja mahdolliset muut henkilöt ja käydään läpi tukiperhetoiminnan tavoitteet.

Lapsen asioita hoitavasta alueesta toimitetaan Pihlajaan päätös tukiperhetoiminnan aloittamisesta, jonka perusteella Pihlajan tukiperhetoiminnan vastaava työntekijä tekee perheen kanssa tukiperhesopimuksen.

4.2 TUKIPERHEHAKEMUKSEN VOIMASSAOLO

Mikäli lapsen tai hänen perheensä tukiperhetarve raukeaa ennen sopivan tukiperheen löytymistä, alueen työntekijä peruu hakemuksen.

Lapsella ja hänen huoltajillaan on oikeus saada lapsen asioita hoitavalta alueelta päätös palvelun toteutumisesta 3 kk:n kuluttua asian vireille tulosta. Aika voi olla tätä pidempi, jos asian selvittäminen erityisestä syystä vaatii pidempää käsittelyaikaa. Lapsen tukiperhehakemus on voimassa 6 kk hakemuksen saapumisesta Pihlajaan. Jos lapselle sopivaa tukiperhettä ei löydy tässä ajassa, tilaus palautetaan alueen tukiperhetoiminnan yhdyshenkilölle. Mikäli lapsen hakemuksesta käy ilmi, että Pihlajassa ei hyvin todennäköisesti löydy kyseiselle lapselle tukiperhettä, voidaan lapsen hakemus palauttaa jo aiemmin, jotta alueella voidaan tehdä tarvittavia toimia lapsen avun saamiseksi.

Hakemuksen palaututtua lapsen työntekijä arvioi yhdessä asiakkaan kanssa tukiperhetarvetta ja tekee tarvittaessa kielteisen päätöksen asiakkaalle tai jatkaa tukiperheen hakemista.

5 TUKIPERHETOIMINTAA MÄÄRITTÄVÄT SOPIMUKSET, SUUNNITELMAT JA VALVONTA

5.1 TUKIPERHEPALVELUN ARVIOINTI

Jokainen tukiperhettä tarvitseva lapsi on erityistä tukea tarvitseva joko itsestä tai perheestään johtuvista syistä. Erityistä tukea tarvitsevalle lapselle on tehtävä asiakassuunnitelma riittävän usein, jota tarkastetaan ja arvioidaan vähintään kerran vuodessa asiakassuunnitelmaneuvoittelussa. Asiakassuunnitelma tehdään yhteistyössä lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän, lapsen ja lapsen huoltajien ja mahdollisten muiden lapsen kasvatuksesta vastaavien henkilöiden kanssa. Tukiperhei-

den toivotaan osallistuvan lapsen asiakassuunnitelmanneuvotteluun tarvittaessa. Asiakassuunnitelman laatimisesta ja arvioinnista vastaa lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä.

Jotta lapsen työntekijä pystyy arvioimaan lapsen tilannetta kokonaisvaltaisesti, tukiperhe toimittaa raportin lapsesta lapsen työntekijälle tai alueen tukiperhetoiminnan yhdyshenkilölle kolmen kuukauden välein. Lapsen huoltajalla on oikeus nähdä lasta koskevat asiakirjat ja aloituspalaverissa käydään läpi tukiperheen rooli tukiperhepalvelun aikana.

Asiakassuunnitelman perusteella alueella tehdään päätös tukiperhepalvelun jatkosta ja kopio tukiperhepäätöksestä lähetetään lapsen huoltajille ja tukiperhetoiminnan vastuutyöntekijälle Pihlajaan sekä tarvittaessa tukiperheelle.

5.2 TUKIPERHESOPIMUS

Tukiperhetoiminnan tavoite on olla pitkäaikainen suhde lapsen ja tukiperheen välillä, mutta lapsen tukiperhetarvetta arvioidaan säännöllisesti, joten päätös lapsen tukiperhepalvelusta tehdään alueella enintään vuodeksi kerrallaan.

Tukiperhesopimus tehdään perheen kanssa tukisuhteen alkaessa, kun Pihlajaan on toimitettu alueen päätös aloittaa tukiperhetoiminta. Sopimus tehdään jokaisen tukiperheeseen tulevan lapsen osalta erikseen. Tukiperhesopimus on tukiperhehoidon keskeinen asiakirja, jossa tukiperhe ja Perhehoitoyksikkö Pihlaja sopivat hoitosuhteeseen liittyvät molemminpuoliset oikeudet ja velvollisuudet.

5.2.1 Tukiperhesopimuksen sisältö

- Sopijaosapuolet
- Tukiperheessä oleva henkilö
- Lapsen asioita hoitava henkilö alueella
- Palkkionsaaja
- Tukiperheelle maksettavan hoitopalkkion ja kulukorvauksen määrä
- Erityisten kustannusten korvaaminen Pihlajan toimintaohjeen mukaisesti
- Tukiperheessä olevan lapsen oikeudet
- Tukiperheen velvoitteet
- Tukiperheen vaitiolovelvollisuus ja salassapito
- Tukiperheen vakuutusasiat
- Tukiperheen tuki sekä perheen yhdyshenkilö Pihlajassa
- Tukiperheelle tarjottava koulutus ja valmennus sekä niiden toteuttaminen
- Sopimuksen voimassaoloaika
- Tapaamissuunnitelma
- Tukiperhesopimuksen irtisanominen
- Allekirjoitukset

Palkkio, kulukorvaus ja kilometrikorvaukset maksetaan lapsikohtaisesti tukiperheen toiselle vanhemmalle. Sopimuksen allekirjoittavat perheen molemmat puoliset.

5.2.2 Irtisanominen ja purkaminen

Mikäli tukiperhe joutuu lopettamaan tukiperhesopimuksen ennen päätöksen umpeutumista, perhe ilmoittaa asiasta mahdollisimman varhaisessa vaiheessa Perhehoitoyksikkö Pihlajaan tukiperhetoiminnan vastaavalle työntekijälle ja lapsen asioita hoitavalle alueelle lapsen työntekijälle. Lapsen muuttaessa toiselle paikkakunnalle, tukiperhepalvelun tarve arvioidaan lapsen uudessa kotikunnassa. Mikäli kunta sijaitsee Pihlajan alueen ulkopuolella, kyseisen lapsen tukiperhesopimus raukeaa Pihlajassa.

Jos tukiperhe tai siellä annettava hoito todetaan sopimattomaksi tai puutteelliseksi, tulee pyrkiä saamaan aikaan korjaus. Jos asiassa ei päästä yhteiseen ymmärrykseen tukiperheen, lasten huoltajien sekä tukiperhetoiminnan vastuutyöntekijöiden kanssa, tukiperhepalvelu voidaan päättää kunnan toimesta välittömästi.

5.3 TUKIPERHETOIMINNAN VALVONTA

Tukiperhehoidon valvontatehtävä jakautuu lapsen asioita hoitavalle taholle ja Pihlajaan ja kuuluu osana työntekijöiden työtehtäviin. Pihlaja vastaa ennakollisesta valvonnasta: tukiperheiden valmennuksesta ja perheselvityksestä, tukiperheiden hyväksymisestä ja sopivan perheen valinnasta tukiperhettä tarvitsevalle lapselle sekä tukiperheelle annettavasta tuesta. Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä vastaa tukiperhepalvelun päätöksestä sekä siitä, että lapsi saa muut tarvitsemansa palvelut ja tukitoimet. Tukiperhesopimuksen mukanaan tuomista velvoitteista vastaa sopijaosapuolena Pihlaja sekä lapsen asioita hoitava taho.

Tilanteessa, jossa tukiperheessä käyvästä lapsesta on tehty esimerkiksi lastensuojeluilmoitus liittyen tukiperheeseen tai jollekin osapuolelle on syntynyt huoli lapsen olosuhteista tukiperheen kodissa, tehdään valvontakäynti kyseiseen tukiperheeseen. Työparina valvontakäynnillä ovat lapsen asioita hoitava työntekijä alueelta ja tukiperhetoiminnan vastuutyöntekijä.

5.4 PERHEHOITAJAREKISTERI

Pihlaja ylläpitää perhehoitajarekisteriä, johon jokainen Pihlajaan perhehoitajaksi tai tukiperheeksi hakeutuva lisätään. Pihlajassa on käytössä sähköinen Efficia-asiakastietojärjestelmä. Pihlaja vastaa rekisteriselosteen laatimisesta ja saatavilla pidosta.

6 TUKIPERHEEN VELVOLLISUUDET

6.1 VAITIOLO- JA SALASSAPITOVELVOLLISUUS

Tukiperheellä on oikeus saada hoidettavasta lapsesta kaikki tarpeellinen tieto tukiperhetoiminnan toteuttamiseksi. Tukiperhettä sitoo vaitiolovelvollisuus ja asiakirjasalaisuus (Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 2000 14 §, 15 §). Tukiperhe ei voi antaa tuettavasta lapsesta ja hänen perheestään tietoja sivullisille tukisuhteen aikana tai sen päätyttyä. Tukiperhe ei myöskään saa käyttää saamiaan tietoja oman tai toisen hyödyksi tai vahingoksi. Perhehoitoyksikön tukiperheet alikirjoittavat vaitiolositoumuksen ennen tukisuhteen aloittamista.

Tukiperheen tulee säilyttää kaikki lapseen liittyvät asiakirjat lukitussa paikassa. Tukiperhesuhteen päätyttyä nämä asiakirjat tulee hävittää asianmukaisesti, esimerkiksi palauttamalla ne lapsen asioita hoitavan alueen sosiaalitoimeen.

6.2 ILMOITUSVELVOLLISUUS

Tukiperheellä on lain mukainen ilmoitusvelvollisuus lastensuojelulain nojalla, mikäli tukiperheellä nousee huoli lapsen terveyden tai kehityksen vaarantumisesta joko itsestä tai perheestä johtuvista seikoista. Tukiperhe tekee tarvittaessa lastensuojeluilmoituksen lapsen asioista vastaavalle työntekijälle tai tarvittaessa sosiaalipäivystykseen iltaisin ja viikonloppuisin.

6.3 ILMOITTAMISVELVOLLISUUS

Tukiperhe on velvollinen ilmoittamaan tukiperheessä tapahtuneista muutoksista lapsen työntekijälle, joka on tehnyt päätöksen lapsen tukiperhepalvelusta sekä Pihlajaan tukiperhetoiminnan vastuutyöntekijälle. Tukiperheen on ilmoitettava, jos perheeseen sijoitetaan uusia lapsia tai tukiperheen elämässä ja hänen perheessään tapahtuu elämänmuutoksia (esimerkiksi sairastuminen, parisuhteen muutokset, muutto, biologisen lapsen syntymä). Tukiperheessä olevan lapsen tapaturmista, väkivallanteosta tai muista vahingoista tulee aina ilmoittaa lapsen asioista vastaavalle työntekijälle ja tarvittaessa Pihlajaan.

7 TUKIPERHEELLE MAKSETTAVAT KORVAUKSET JA ETUDET SEKÄ VEROTUS

Pihlajalla on yhtenäiset palkkiot ja kulukorvaukset kaikkien yksikköön kuuluvien kuntien kesken. Palkkiot ja kulukorvaukset vahvistetaan vuosittain Pihlajan toimikunnassa.

7.1 HOITOPALKKIO

Vaikka tukiperhetoiminta toteutetaan vapaaehtoisten henkilöiden toimesta, Pihlaja maksaa tukiperheille hoitopalkkiota ja kulukorvausta. Hoitopalkkio on korvausta tukiperheessä käyvän lapsen hoitamisesta. Hoitopalkkio ei ole palkkaa vaan työkorvausta.

7.1.1 Korotettu palkkio

Lapsen hoidosta voidaan maksaa korotettua palkkiota hoidon erityisen vaativuuden ja sitovuuden takia. Korotetun palkkion saaminen edellyttää, että tukiperheelle aiheutuu tavallista suurempaa vaativuutta ja sidonnaisuutta lapsen hoidosta ja huolenpidosta verrattuna vastaavan ikäiseen terveeseen tai erityistä tukea tarvitsevaan lapseen.

Korotettu palkkio on harkinnanvarainen tuki. Pihlajan työntekijä yhdessä lapsen asioista vastaavan työntekijän kanssa määrittelee, maksetaanko lapsesta korotettua palkkiota. Lapsen hoidon vaativuus ja sitovuus eivät aina ole todettavissa ja arvioitavissa tukiperhetoiminnan alkaessa sopimusta tehtäessä. Lapsen erityishoidettavuutta tarkastellaan pitkin lapsen tukiperhepalvelua ja tarvittaessa tehdään uusi sopimus korotetusta palkkiosta. Korotettu palkkio voidaan myöntää perheelle myös takautuvasti.

7.1.2 Korotetun palkkion kriteerit

Työntekijöiden arvioidessa korotettua palkkioita selvitetään muun muassa lapsen mahdollisesti saama Kelan vammaistuki ja sen taso. Kelan maksama vammaistuki on porrastettu kolmeen ryhmään lapsen tarvitseman erityishoidon perusteella: perusvammaistuki, korotettu vammaistuki ja ylin vammaistuki. Tukiperheelle voidaan maksaa korotettua palkkiota esimerkiksi silloin, kun lapsesta on myönnetty huoltajalle korotettua tai ylintä vammaistukea, lapsi on vähintään kahden lapsen paikalla päivähoitossa tai muusta erityisestä syystä. Korotetun palkkion myöntämistä arvioitaessa tulee ottaa huomioon, kuinka lapsen hoito työllistää tukiperhettä.

7.2 KULUKORVAUS

Kulukorvauksella katetaan tukiperheessä käyvästä lapsesta aiheutuvia kustannuksia, eikä erikseen makseta lapsesta aiheutuneita kuluja, kuten pääsylippuja tai harrastuskuluja.

Kulukorvauksen lisäksi erikseen korvataan:

- lapsen tutustuminen tulevaan tukiperheeseen: lapsen viettämät päivät korvataan mahdolliselle tulevalle tukiperheelle soveltamisohjeen mukaan.
- Ei-tavanomaiset menot, kuten sairaanhoidosta aiheutuneet yllättävät kulut tms.

Lapsesta aiheutuneet kustannukset kuuluvat yleensä lapsen huoltajalle.

Tukiperhetoiminnan matkakorvaukset

- Lapsen hausta ja viennistä aiheutuneet kulut lapsen kodin ja tukiperheen kodin välillä maksetaan tukiperheelle
- Matkakustannukset asiakassuunnitelmanneuvotteluihin: maksetaan KVTES:n mukaisesti.
- Lapsen tutustuminen tulevaan tukiperheeseen: tulevalle tukiperheelle maksetaan kilometrit tutustumiseen liittyviin ajoihin

7.3 TUKIPERHEELLE MAKSETTAVAT KORVAUKSET TUKIVIIKONLOPUN PERUUNTUESSA

Tukiperheelle maksetaan hoitopalkkiota ja kulukorvausta vain niiltä päiviltä, kun lapsi on ollut hoidossa tukiperheessä. Mikäli tukiperhevanhempi tai lapsi sairastuu kesken tukiperheviikonlopun ja lapsen hoito keskeytyy, palkkio ja kulukorvaus maksetaan vain niiltä päiviltä, kun lapsi on ollut tukiperheessä hoidossa. Mikäli lapsen tulo tukiperheeseen peruuntuu, palkkiota ja kulukorvausta ei makseta.

7.4 VEROTUS

Tukiperheelle maksettavat hoitopalkkio, kulukorvaus ja kilometrikorvaus ovat veronalaista tuloa. Kulukorvausten osuuden saa kuitenkin vähentää verotuksessa verotettavasta tulosta. Veroilmoitusta täytettäessä on tärkeää muistaa merkitä vähennyksiin koko vuoden tukiperhetoiminnan kulukorvaukset. Kulukorvauksen vähennys ilmoitetaan veroilmoituksen kohdassa ”muut tulonhankkimiskulut”.

Verotoimistossa asiointia tai muutosverokorttia varten kannattaa valmiiksi laskea kuinka paljon saa palkkiota, kulukorvausta ja kilometrikorvausta. Verovirkailija ottaa kulukorvauksen vähennyksenä huomioon siinä vaiheessa, kun hän laskee palkkionsaajalle pidätysprosentin. Vero peritään tällä prosentilla koko verovuoden ajan palkkiosta ja kulukorvauksesta. Jos verotukseen vaikuttavat tiedot muuttuvat, kannattaa aina ottaa yhteyttä verotoimistoon ja laskettaa veroprosentti uudelleen.

Tukiperheenä voi myös toimia toiminimellä tai ammatinharjoittajana. Toiminimellä toimiva tukiperhe maksaa itse ennakoveronsa ennakoverolipulla (Ennakkoperintälaki 1996, 25.2 §). Verotuksen yhteydessä tukiperheeltä peritään palkkiosta sairauspäivärahamaksu, joka sisältyy ennakonpidätykseen (Sairausvakuutuslaki 2004) ja palkkion osalta työntekijän eläkevakuutusmaksu.

8 TUKIPERHEEN OIKEUDET JA SOSIAALITURVA

8.1 TUKIPERHEEN OIKEUS SAADA LAPSESTA TIETOA

Jotta tukiperhe voi hoitaa lasta kyseisen lapsen edun mukaisesti, sosiaalihuollon järjestäjällä tai toteuttajalla on sosiaalihuollon asiakaslain mukaan oikeus antaa tukiperheeseen tulevasta lapsesta välttämättömiä tietoa tukiperheelle lapsen hyvän hoidon turvaamiseksi. (SHAL 17§)

8.2 TUKIPERHEEN TAPATURMAVAKUUTUS

Tukiperhepalvelua järjestävällä kunnalla ei ole lakisääteistä velvollisuutta vakuuttaa vapaaehtoisuudessa olevia henkilöitä. Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymä ei ole vakuuttanut tukiperhettä tapaturman varalta 1.1.2020 alkaen.

9 TUKIPERHEEN TUKI

Perhehoitoyksikkö Pihlaja vastaa tukiperheiden tuesta lapsen tukiperhesuhteen aikana. Tukimuodot voidaan jakaa yksilölliseen tukeen ja ryhmämuotoiseen tukeen.

9.1 YKSILÖLLINEN TUKI

Tukiperhetoiminnan vastuutyöntekijä Pihlajassa toimii yhdyshenkilönä tukiperheasioissa. Perhe voi olla tarvittaessa yhteydessä työntekijään ja hakea tukea tukiperhesuhteeseen liittyvissä kysymyksissä. Mikäli tukiperhe on käynyt Pihlajan sijaisperheille suunnatun PRIDE-valmennuksen ja on aloittamassa myöhemmin Pihlajan kautta sijaisperhetoiminnan, pyritään tukiperhesuhteen aikana käymään tukiperheen kotona tukikäynnillä.

Pihlajasta tarjottavan tuen ohella tukiperheellä on kontakti lapsen asioista vastaavaan työntekijään ja lapselle järjestetään säännöllisesti asiakassuunnitelmeneuvottelu, johon tukiperheen toivotaan osallistuvan tarvittaessa. Tukiperheen vastuutyöntekijä Pihlajasta osallistuu kunnassa järjestettäviin tukiperhepalavereihin tarvittaessa.

Tukisuhteeseen liittyvissä kriisitilanteissa tukiperheellä on mahdollisuus tavata tukiperhetoiminnan vastuutyöntekijää tarvittaessa.

9.2 RYHMÄMUOTOINEN TUKI

Tukiperheille tarjotaan Pihlajan toimesta **pienryhmätoimintaa**, jossa tukiperhe saa vertaistukea ja apua tukiperhesuhteessa esille tuleviin haasteisiin. Tukiperheiden vertaisryhmät kokoontuvat mahdollisuuksien mukaan Pihlajan alueen eri kunnissa. Tukiperheiden pienryhmiin voidaan kutsua myös ulkopuolisia asiantuntijoita

Pihlaja järjestää myös **täydennyskoulutusta** tukiperheille ja **virkestystä** perheille 1–2 kertaa vuodessa. Virkestys voi olla esimerkiksi yhteinen teatteriretki, urheilutapahtuma, huvipuisto, talvirieha, kesäpäivä, pikkujoulu ym.

10 LAPSI TUKIPERHEESSÄ

Lasta tulee kasvattaa siten, että lapsi saa osakseen ymmärtämystä, turvaa ja hellyyttä. Lasta ei saa alistaa, kurittaa ruumiillisesti eikä kohdella muulla tavoin loukkaavasti. Lapsen läsnä ollessa tulee välttää karkeaa kielenkäyttöä, liian kovia rangaistuksia tai asiattomia tekoja.

Tukiperheeltä edellytetään ehdotonta raittiutta alkoholin ja muiden päihteiden käytön suhteen siltä ajalta, kun lapsi on tukiperheessä eikä tukiperhe voi käyttää pientäkään määrää alkoholia tukiviikonlopun aikana. Mikäli tukiperheen vanhemmat tai muut henkilöt tupakoivat, sen tulee tapahtua ulkona eikä lasten lähettyvillä.

10.1 LAPSEN LÄÄKKEET JA RESEPTIT

Mikäli lapsella on lääkkeitä, tulee tukiperheen hoitaa lapsen lääkitys reseptin mukaisesti. Mikäli tukiperhe on epävarma lapsen lääkkeiden antamisesta, kannattaa pyytää lapsen huoltajalta resepti nähtäväksi.

10.2 LAPSEN VAKUUTUKSET JA SAIRASTUMINEN

Tukiperhepalvelua järjestävällä kunnalla ei ole lakisääteistä velvollisuutta vakuuttaa tukiperheessä käyvää lasta. Lapsella saattaa kuitenkin huoltajien toimesta olla tapaturmavakuutus, josta kannattaa kysyä lapsen huoltajilta mahdollisten sairastapausten varalta. Mikäli lapsi sairastuu, kannattaa käyttää julkista terveydenhuoltoa, mikäli lapsella ei ole henkilökohtaista vakuutusta.

Tukiperheen on hyvä ottaa yhteyttä omaan vakuutusyhtiöönsä ja tarkistaa, kattaako tukiperheen kotivakuutus lapsen aiheuttamat tavaravahingot. Tukiperhe voi myös vakuuttaa erikseen omistamiinsa arvokkaampia esineitä vahingon varalle. Pihlaja ei maksa lapsen aiheuttamia omaisuusvahinkoja eikä omavastuusuutta. Mahdollisen lapsen aiheuttaman vahingon vahingonkorvausvastuuta selvitetessä tarkastellaan tukiperheessä käyvän henkilön vastuuta aiheuttamastaan vahingosta, tukiperheen vastuuta ja valvontavelvollisuutta hoidossaan olevan henkilön aiheuttamasta vahingosta. Vahingonkorvausta voidaan myös sovittaa, jos korvausvelvollisuus harkitaan kohtuuttoman rasokkaaksi ottaen huomioon vahingon aiheuttajan ja vahingon kärsineen varallisuus ja muut olosuhteet.

10.3 LAPSEN KANSSA MATKUSTAMINEN

Mikäli tukiperhe matkustaa tukiperheessä käyvän lapsen kanssa ulkomaille, tulee tukiperheen hankkia lupa lapsen kuljettamiseen vanhemman huoltajalta. Esimerkiksi laivayhtiöiden ja lentoyhtiöiden sivuilta voi löytää valmiita lomakepohjia lapsen matkustamiseen liittyen.